

BÁCSKAI KÖZÉRDEK

Megyei érdekű ujság. A Bácsbodrogmegyei községi jegyzők egyesületének hivatalos lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal
KULA, TELEFON 14
Hirdetések árszabás szerint
Nyílt-tér soronként 40 fillér

KISS GYULA
B.-B. vm. közs. jegyzők egyes. elnöke
SZERKESZTŐSÉG
BERCSÉNYI JÓZSEF
B.-B. vm. közs. jegyzők egyes. főjegyzője

Felolós szerkesztő
BERKOVITS REZSŐ
Kiadótulajdonos
BERKOVITS MÁRK

Előfizetési díj negyedévre 2 K
félévre 4 K, egész évre 8 K
Egyes szám ára 20 fillér
Megjelen vasárnap

XVIII. évfolyam

KULA, 1914 augusztus 17.

34. szám

A háború gazdasági vonatkozásai.

A háborús állapotnak a közgazdaságot érdeklő vonatkozásairól a következő képet adjuk:

Amint ismeretes, augusztus 1-én 14 napos *moratórium* lépett életbe. Ugyanekkor a peres eljárásokat és a végrehajtási eljárást is felfüggesztették. Ami a moratóriumot illeti, előrelátható volt annak meghosszabbítása és már meg is történt az októberig való prolongáció. A moratórium alkalmazásának némely módja, nevezetesen a pénzügyintézeteknek az a megállapodása, hogy a náluk levő betétekre a moratórium tartama alatt csak kétszáz koronáig terjedő összeget fizetnek ki, súlyos következményekkel járt az iparra és kereskedelemre nézve. Eppen ezért az érdeklőség körében különböző óhajtatások nyilvánultak a moratóriumra vonatkozó rendelkezések megváltoztatására nézve. Ezeknek az óhajtatásoknak már részben meg is lett a foganatjuk, amennyiben a pénzügyintézetek újabb konferenciájukon elhatározták, hogy a betétek kifizetése körül méltányosabban fognak eljárni. A tényleges szükségletet, különösen az üzemek fentartására elengedhetetlenül szükséges összegeket továbbra is folyósítani fogják, a betevőknek a betéteknek legfeljebb 100%-át fizetik ki, maximum azonban 5000 K-t. A moratórium dolgában egyes érdekképviseletek értekezletein egyéb kívánások is merültek fel. A GyOSz, a budapesti kereskedelmi és iparkamara és az *Ómek* tartottak értekezletet, mely utóbbin az *Országos Iparegyesület* is képviselve volt. Az értekezletek főbb megállapodásai az illetékes ministeriumok elé terjesztettek.

A *polgári peres eljárásnak* a moratóriummal párhuzamosan való felfüggesztése,

amint előre volt látható, az erre vonatkozó rendeletben megszabott kereten túlterjed, mert mindennemű behajtási eljárás, tekintet nélkül arra, hogy az adós hadi szolgálatot teljesít-e vagy nem, teljesen szünetel. Itt említjük meg, hogy az adóvégrehajtások a pénzügyi kormányzat intézkedése folytán, szintén halasztást szenvednek.

A *bankkamatláb* további emelése is bekövetkezett. Augusztus 3-tól kezdve a váltók, varrások és értékek leszámításánál 8 százalék, kölcsönök, kincstári utalványok, az Osztrák-Magyar Bank záloglevelei leszámításánál 8 és fél százalék, egyéb értékpapiroknál 9 százalék a kamatláb. A kamatláb fölemelésében egyébként az Angol Bank járt elől, amely az európai helyzet kiélesedésének első hírére 10 százalékra emelte föl a bankrátát. A példát természetesen valamennyi jegybank követte.

A háborús világ egyik legelső következménye természetesen a *fizető eszközök hiánya*. Ezzel szemben egyre élelkebb lett az az óhajtatás, hogy az Osztrák-Magyar Bank a legszélesebb határig vegye igénybe bankjegykibocsátási jogát, hogy a bankstatutumnak a bankjegyek fedezeti arányáról szóló szakasza felfüggesztessék. Ausztriában már megjelent az a császári rendelet, amely felhatalmazza az osztrák kormányt, hogy a magyar kormánnyal egyetértve, olyan megállapodást létesítsen, amely az Osztrák-Magyar Banknak bankjegykibocsátási jogát kiterjeszti, anélkül, hogy a bankjegyek bankszerű fedezete csorbát szenvedne. Egyébként erre az eljárásra is a Bank of England adott példát, amely már fölfüggesztette a bankkattát.

A fizető eszközök hiányának ellensú-

lyozására az Osztrák-Magyar Bank legrövidebb időn belül *kétkoronás bankjegyeket* is ki fog bocsátani. Mindenesetre számolni kíván ugyanis a bank azzal, hogy a közönség műveletlen része az ezüstkoronásokat és a váltópénzt esetleg elrejtí. Noha a bank egyuttal figyelmezteti a közönséget arra, hogy az ilyen eljárásnak semmiféle értelme sincsen, miután a *bankjegy értéke abszolút semmivel sem kisebb, mint a váltópénzé*, sőt a belföldön, törvény erejénél fogva, a *bankjegy az arannyal is egyenértékű*, mégis az esetleges váltópénz elvonások ellen a fönti kibocsátások biztos garanciát nyújtanak. A magyar kormány *szigorú büntető intézkedéseket rendelt el azokkal szemben, akik a papírpénz értékét a váltásnál vagy fizetések teljesítésénél le akarják szállítani*.

A közgazdasági élet és a társadalom legszélesebb rétegeit közvetlenül érinti az életbeléptetett *kiviteli tilalom*, amelynek értelmében egyes cikk kivitele általában és azoknak Szerbiába való átvitele tilos. A főbb cikkek ezek:

Gabona, zab, hüvelyesek, rizs, liszt és mindennemű őrlemény, (finom buzaliszt, azaz az 1. sz. vagy annál finomabb buzaliszt kivételével, ha ily liszt finomsági száma az illetékes kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazoltatik), aszalt főzelék és főzelékkonzerv, (a fenyőzési konzervek kivételével) friss és elkészített hús, húskolbász, húskonzervek, katonai és hajós ketszersült, kávékonzerv, kenyér, tésztaáru és tojás. A kiviteli tilalom nem terjed ki az úgynevezett kishatárszéli forgalomra.

Tilos továbbá a szarvasmarha, juh, sertés, kecske, ló, öszvér, szamár, galamb, széna, szalma, szecska, tüzelőszén, koks, bőr (nyersbőr) olajbogyó, olaj, vasuti talpa, táviróoszlop, benzín, nehéz ásványolaj, pamut nyers v. fehérítve, gyapjú nyersen vagy

Történelmi képek.

II.

Belgrádtól a Dunán lefelé haladva két ország között visz útunk. A szerb parton az Avala hegy itt-ott a partig ereszkedő erdőtlen dombos nyúlványa, balról pedig a Magyar-Alföld végső széle nem sok látnivalóval gyönyörködtet.

Pancsova táján, a Temes torkolatánál a Duna tükrét néhány hazánkhoz tartozó erdős sziget tarkítja. A magyar part a szerbtől e helyen a szigeteket beleszámlálva közel 4 kilométernyire van. A vízi szárnyasok ezreinek tanyája e vidék. Békés nyugalmukat most az ágyúk dőreje, a golyók süvítése zavarja meg.

A lapok e részen folyó élénk tüzelésről irnak. A történelem tanúsága szerint sokszor verte fel harci riadó e vidék pihenető csendjét.

* * *

Pancsova története a régi időbe nyúlik vissza. A rómaiak előtt vár állt már e helyen. Honfoglalásunk idején Szoárd, Kadocsa és Bojta vezérek e falak között tartottak pihenőt a Temesi tartomány urának Gládnak legyőzése után.

Itt veri meg Szt-László királyunk 1092-ben Kopulcs vezérlete alatt álló kun- és besenyő hadakat.

Tatár pusztítástól is szenvedett e város. A nép védelmére IV. Béla királyunk megerősíti e helyet.

Midőn Temesvár Losoncy István hősi védelme dacára elesik, Pancsova sem tarthatja magát, meghódol a török előtt, amely 1716-ig kénye-kedve szerint uralkodik itt.

A török magyar harcok idején sokszor jut nevezetes szerephez Pancsova. A zentai győzelem után vissza kerül, de rövid idő múlva ismét a félhold lesz az úr, amelynek hanyatlása után 1716-ban Mercy tábornok foglalja el Pancsovát

s ez elnéptelendett vidékre német családokat telepít. Sokat szenved e város III. Károly uralma alatt, aki 1737-ben mint Anna orosz cárnő szövetségese háborút üzen a töröknek. A harci szerencse a töröknek kedvez, feldúlja Pancsovát. A belgrádi béke értelmében visszakerül hozzánk. A háború, a pestis lakatfanná tették, úgy hogy újból be kellett népesíteni.

A határvidék szervezésével Pancsova a német bánági ezred székhelye.

E sokat szenvedett városra a legszomorúbb napok az 1788-ban megindult háborúban köszöntöttek. II. József, mint az orosz szövetségese, háborút kezd a törökkel. Bár fegyvereit diadal kíséri, a török átesap a Dunán, Pancsovát megszállja s innen indul rabolni. Aki nem menekülhetett, arra szomorú sors várt. A török csőcselék a keresztény nőket, miután rajtuk buja vágyát kielégítette, vagy megölte, vagy rabságba hurcolta. Miután a török nem tarthatta tovább a várost felégette s úgy vonult el.

Laudon tábornok felépítteti újra a várost, megerősíti falait. Megindul a békés fejlődés. Az új telepések idejében virágzik az ipar s kereskedelem. E békés állapotokat egy titokban szőtt összeesküvés fenyegette 1807-ben. A szerbek a katolikus németység legyilkolásával egy önálló szerb vajdaság felállítását tervezték. Az összeesküvés szálai idejekorán napfényre kerültek s a főbűnösök kivégzésével meg lett akadályozva a tervezett szörnyű vérontás.

Az 1848-i önvédelmi harcainkban a szerb lázadóknak főszéke Pancsova. A magyar vezérek néhány szerb sereget szórtak széjjel itt.

A kultúra közelebb hozta azóta az embereket, most békés egyetértés uralkodik e város vegyesajkú lakossága között. A gépek zaját, az emberi kezeknek szorgalmas munkáját most az ágyúk bömbölése s fegyverek ropogása váltotta fel.

*

Pancsovától délre kanyarodva nagy ívet ír le a Duna. Zöldes kék arcával már messziről mosolyog felénk a szerb part mentén húzódó Grocka sziget védőbástyájaként a szerb parton meghúzódó hasonlóvároskának.

Grocka néhány bennünket érdeklő történelmi esemény színhelye. Elhads Mohamed pasa és Wallis vezérlete alatt álló császári csapatok itt ütköztek meg 1739. július 22-én. A császári vezér gondatlansága folytán tízezren maradtak halva a csataterén.

A török e győzelem után Belgrád alá ment.

*

A grockai sziget északi oldalán haladva a magyar part végétlen rónáin pihenhet szemünk. Egy-egy ujsághír mostanában e helyen levő Keveváráról is megemlékezik. E csendes községnek zajos, fényes történelmi multja van.

Hajdani várának ma nyoma sem látszik. Neve után itélve Keve hún vezér lehetett az, ki falait emeltette. Szoárd, Kadocsa, Bojta magyar vezérek a szlávság lakta Temesi tartomány urát, Gládot, ki vesztett csatája után ide menekül, — kiverik e falak közül. A magyarok birtokában marad ez idő óta e vár a török hódításig.

Mint királyi vár sok fényes vendéget látott falai között.

Gejza itt piheni ki 1073-ban harci fáradalmait.

Ide zárhatja Imre király Leó biborost, ki Joanic bolgár fejedelemnek, a magyar király alattvalójának, az ő tudta és beleegyezése nélkül királyi koronát visz.

Zsigmond király több ízben tartózkodik itt. A szendrői vár eleste után Kevevára is török kézre kerül. A környék szerb lakossága elhagyta e helyet s Csepel szigetre költözött, a mely község azóta Ráckeve nevet visel.

Hunyadi János itt kel át 1448-ban csapataival midőn a Rigómezőre megy.

mosva, pamuffonál, kocsitakaró, automobil, kerékpár, továbbá mindennemű légi jármű, vasuti teher- és személyszállító kocsi, fa- és vashajó, gőzhajó, sebészeti és orvosi műszerek, mindennemű lőszer és lőszeralkatrész, seretes töltény kivételével, mindennemű robbantó-anyag, lő-, robbantó- és gyújtószer, korpa és mindennemű erőtakaromány, egyszóval minden olyan cikk kivétel, amely a hadviseléshez használható.

Fontos a kiviteli tilalom a polgárság és a hadsereg *élelmezése* szempontjából is, amelynek zavartalanlansága érdekében egyébként is többféle intézkedés történt, mind a kormány, mind a főváros részéről. A legfontosabb ezek közül a belügyminister rendelete, amely az 1912. LXIII. törvényekben kapott felhatalmazás alapján tiltó és büntető intézkedéseket statuál az élelmiszerek és az elsősorú szükségletek kielégítésére szolgáló cikkek (tűzelőanyag, ruházat stb.) árának vagy az ezek közül szükséges szolgáltatások díjának *aránytalan fölemelése ellen*. A rendelet a benne foglalt tilalmak megszegéséért, amennyiben ez súlyosabb büntetés alá eső cselekménynek nem tekinthető, kihágásnak nyilvánítja. *E kihágás büntetése tíznapig terjedhető elzárás és kétszáz koronaig terjedhető pénzbüntetés.*

A főváros élelmezése érdekében való földművelésügyi miniszternek az az intézkedése is, amelylyel megengedte, hogy a fővárosba levágásra állatokat lábón is lehessen behajtani, megengedte továbbá, hogy bármely vidéki vasútiállomásról, tehát azokról az állomásokról is, amelyek eddig nem voltak marharakodó állomások, előzetes állatorvosi vizsgálat nélkül lehessen állatot Budapestre szállítani; egyben intézkedett aziránt is, hogy a fővárosban a husvizsgálat foganatosítására kellő számú szakközeg álljon rendelkezésre. A földművelésügyi miniszter elrendelte még, hogy a tejgazdasági szakiskolák összes vajkészítményei, a kincstári és ménesbirtokok burgonya és egyéb készletei, továbbá hízóállatai a főváros tanácsának rendelkezésére álljanak, a vidéki gazdasági felügyelőket pedig utasította, hogy a készletek megállapításáról és közvetítéséről gondoskodjanak. A szomszédos községekből jövő élelmiszerek viteldíjának a helyi érdekű vasutakon való leszállítása is hathatós intézkedésnek bizonyult.

Az indokolatlan áremelések ellen való védekezés egyik szerve a fővárosi népsegítő iroda is, amely egyebekben is segítséget, támogatást nyújt a bevonultak hátramaradt családtagjainak. Így különösen felhívást intézett az iroda mindazokhoz, akik nőknek munkaalakalmat tudnak nyújtani, mert a hátramaradt női családtagok munka-

közvetítése a segélyezés egyik leghatásosabb módjának látszik.

Örvendetes följegyezni való az is, hogy a magyar cukorgyárak bizottságának ügyvivőse elhatározta, hogy a háborús viszonyok dacára, melyek folytán ősszel a cukorgyártás normális megkezdése kérdésessé vált, a belföldi fogyasztást meglevő készleteiből az azonnali szükséglet számára teljes mértékben ki fogja elégíteni és az ezideig fennállott árakat egyelőre változtatlanul fenn fogja tartani.

Az összes üdvös intézkedéseknek ellenére is szükségesnek látszik azonban, hogy a hadiállapot tartamára a *lakosság mersékeltje igényeit*. Annyival megokoltabb ez, mert a *közlekedés nehézségei* sok üdvös jószándék megvalósulását fogják meg-hiúsítani.

A *gabonatözsde* megnyitott, de állandóan igen csekély a forgalom, egyrészt a magas árak, másrészt a szállítási nehézségek miatt.

Az iparosokat érdeklő háborús rendelkezések közül megemlítjük még a *sztrájkra és kizárásra* vonatkozó szigorított büntető rendelkezéseket, amelyek a hadi állapot beálltával életbeléptek. Ezek szerint az, aki a háborús időben munkásokat munka beszüntetésére bír rá, vagy munkaadókat munkások kizárására beszél rá akkor, amikor az illető munka a hadviselés érdekeit szolgálja, *öt évig terjedhető fegyházzal büntethető*. Aki ilyen sztrájkban részt vesz, *három évig*, aki kizárást alkalmaz munkásaival szemben, szintén három évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

Végül említést érdemel a háborúnak a *munkásbiztosító pénztárakra* való hatása, amely egyfelől a bevételek nagyarányú csökkenésében, másfelől a bevonult tisztviselők nagy számánál fogva az adminisztráció zavaraihoz mutatkozik. És ezen a helyen is ajánljuk az érdekeltek figyelmébe a Budapesti Ker. Munkásbiztosító Pénztár igazgatóságának azt a kommunikációját, amelyben figyelemzeti a munkaadókat, hogy azoknak az alkalmazottaknak a munkából történt kilépését, akik a mozgósítás következtében katonai szolgálatra bevonultak, a törvényeszerű határidőben a pénztárnál jelentésként be, még az esetben is, ha a bevonult alkalmazott *munkakönyvére a munkaadónál maradt*, mert azon alkalmazottak után, *akiknek a munkából történt kilépését a munkaadók be nem jelentik, a pénztár a járulékot a kilépés bejelentésének beérkezéskor felszámítani kénytelen*.

A teljes erővel folyamatban lévő európai háború az egész világ közgazdasága és vagyoni ereje iránt a legnagyobb igényeket támasztja. A német birodalmi kor-

mány 5 milliárd márka, az angol kormány 2 $\frac{1}{2}$ milliárd korona rendkívüli hitelt szavaztattak meg.

Hantos Elemér országgyűlési képviselő nemrég megjelent könyvében (A monarchia pénzügyi harckészültsége) a monarchia mozgósítási költségeit 2 $\frac{1}{2}$ milliárd koronára becsüli. A háború költségeit általában naponként 12 millió koronára teszi, évenként tehát 4 $\frac{1}{2}$ milliárdra, illetőleg miután a tengerészet is részt vesz a háborúban, évenként 85 millió koronával többre. Oly számok ezek, melyek világosan mutatják, hogy milyen rendkívüli áldozatokra kell elkészülnie lennünk, ha győzni akarunk.

De akarunk és fogunk!

M. I.

Milyen segítségre tarthatnak igényt a behívottak családtagjai.*

A közönség körében a legkülönbözőbb hírek vannak elterjedve a behívottak családtagjainak segélyezéséről és annak a társadalmi akciónak céljairól és keletéről, amely a miniszterelnök kezdesére most szerveződik. Félreértés elkerülése és az érdekeltek helyes tájékoztatása céljából megismertetjük most, hogy a törvény értelmében milyen igénye van a behívottak családtagjainak állami forrásból származó segélyre.

A segély mértékét és a segélyezendő jogcímét az 1882. évi XI. tc. állapítja meg, amely kimondja, hogy mozgósítás esetében behívott tartalékosok, póttartalékosok és honvédek, valamint a katonai és tábortól szolgálatra berendelt védkötelesek és a népfelkeléshez tartozók gyámolító nélkül maradt családjai segélyre tarthatnak igényt.

Segélyezésre a behívottak családjának következő tagjai bírnak igénnyel:

- a) a behívott törvényes neje, gyermekei és unokái, ha azoknak más gyámolítója nincsen;
- b) apja, anyja, nagypapja, nagynyája, ha béke idején a behívott tartotta el őket;
- c) apósa, anyósa; végül
- d) testvére, ha ezeket is egészben, vagy részben a behívott tartotta el és az hitelesen igazolható.

A segély az erre jogosított minden egyes családtag részére fejenként jár. A segélyezés összege különböző. Minden egyes városban és községben annyi, illetve akkora, amennyi az illető helységben katonai átvonulási illeték fejében még béke idején egy-egy napra megállapított.

Budapesten jelenleg a katonai átvonulási élelmezési illeték fejenként és naponként 78 f-ben van megállapítva. Észereint a behívott felesége és minden 8 évnél idősebb gyermeke fejenként és naponként 78 fillér állami segítségben részesül. Ha apa, anya, nagypapa, nagynyája, após, anyós vagy testvér közös háztartásban él a behívottal, vagy ellátásukról egészben vagy részben a behívott gondoskodott, akkor ők is megkapják naponként az átvonulási élelmezési illetéknek megfelelő összeget.

Nyolc évenél fiatalabb családtag részére a személyenként meghatározott segélyezésnek csak

* Pénzeken kifüggesztették a községekben Sándor János m. kir. belügyminiszter idevágó hirdetményét.

Brankovicsnak Hunyadi hősi küzdelmei adták vissza birtokait. A ravasz deszpota azzal hálálja meg a magyarok nagylelkűségét, hogy nemcsak kivonja magát a Rigómező 1448-ban lefolyt ütközetéből, hanem elárulja Muradnak Hunyadi csapatmozdulatait. A nagy hős kelepcebé kerül, elvesz az ütközet. A menekülő hóst kaulauza Nándorférvár helyett Szendrőbe vezeti. Brankovics a töröknek akarja kiszolgáltatni Hunyadi, de a szultán nem fogadja el az alacsony ajánlatot. Hunyadi súlyos válságdíj fizetése után bocsátja csak szabadon.

A magyar lovagiaságra jellemző, hogy midőn Mohamed szultán ostrom alá vette Szendrőt, Brankovics Hunyadiót kér segélyt, aki csapatával megjelenik a vár alatt, mire a török sereg nem mer ütközetre menni, elvonul.

Mohamed nem nyugszik bele e kudarcba, Brankovicstól Szerbiát követeli s midőn ez késelemeskedik, seregével Szendrőre tör, azt elfoglalja és 50,000 foglyot hurcol magával. Hunyadi újra megjelenik Szendrő alatt, tönkre veri a török sereget s visszaadja országát a sorsüldözött, de ravasz fejedelmének.

Az öreg deszpota halála után fia Lázár lesz Szendrő ura, akinek özvegye 1459-ben maga hívja be Mohamedet, aki ellenállás nélkül foglalja el a várat. Ezóta török uralom alatt nyög.

Buda visszafoglalása után Szendrő rövid időre magyar kézre kerül. Sokszor cserél gazdát. A török 1867-ben kivonul Szendrőből is, úgy mint Szerbia többi váraiból.

A közelgő napok eseményei fényt vetnek Szendrőre is. A magyar zászló ott lenghet a bástya fokán, mint néhány száz évvel ezelőtt.

Tolnay János

A török ellen többször védik e várat Szilágyi Mihály és Lábatlan Gergely. E vidéken folytatott harcok egyikében kerülnek török fog-ságba mindketten, ahonnan csak Lábatlan me- nekült meg, míg Szilágyit a reája bosszús török Konstantinápolyban lefejezteti.

Mátyás király halála után a török félhold növekedő fénye alatt Keve történelmét sűrű homály fedi. A török uralom megszűnte után lakat- lanná lett. A keresztény lakosságot kipusztította, vagy rabigára hurcolta a török. Az elpusztult vá- rost 1760 táján újból telepítették.

A hajdani Keve vármegye székhelye a hat- árőrvidék szervezésekor a németbánsági ezred egy őrhelye lett.

Csapatának lelkes harci riadója eleveníti fel e szentelt földnek régi, dicső emlékeit...

A hajdani Szendrő várát (Smederovo), mely úgy a magyar, mint a szerb történelemben sok- szor jut fényes szerephez, — a 7 km hosszú és 1 km széles szemendriai sziget lombos fái rejtik el a magyar part elől.

Festői váromjához, melynek ormain az esti szellő hosszú ideig lengette a magyar lobogót, a magyar dicsőségnek és hősiességnek nevezetes emlékei tűzödnék.

Brankovics György építtette e várat 1432- ben. Miután nem volt elég ereje a török feltar- tottatására, szerződésileg átadja számos várat Belgráddal együtt Zsigmond magyar királynak.

Szendrő falaihoz a Brankovics-család tra- gikus sorsa fűződik.

Brankovics Mária szépségének híre eljut Murad szultánhoz, kinek követei megjelennek a

szendrői vár udvarában s feleségül kéri a szép- ségéről s jószágáról híres Mariát. A szülők két- ségek között vannak; a feleség nagyravagyása, a szultán hatalma, ígéretei, fenyegetései kegyetlen harcokat vívtak Brankovics lelkében. A politika győz. Mária Murad felesége lesz.

A szultán nem mond le azért Szerbiára vo- natkozó terveiről. A kosovo-poljei vereség Szer- bia egy részét már hatalmába juttatja. Apósa ár- nyék uralmának is végét akar vetni. A szendrői vár útjában van. Magához kéri apósát s fiait. Az öreg deszpota sejtí a csapdát, nem megy veje udvarába, hanem gyorsan megerősíti Szendrőt s annak védelmét két fiára bízva, kisebbik fiával Lázárral hazánkba siet, hogy Albert magyar ki- rálytól segélyt kérjen.

Murad 130,000 emberrel ostrom alá fogja Szendrőt. Körül sáncolja, elzár minden közleke- dést. A hős védők, miután segítség nem érke- zett, feladják a várat. Murad győzelmesen vonul be oda, kipihen az ütközet fáradalmait s só- gorait magával viszi Drinápolyba. A szultánt ta- nácsosai arra bírják, hogy e két ifjút fossza meg szemök világitól. Mária, bár titkolta előtte min- dent, megtudja férje irtózatot rendelkezését, lábai elé veti magát s könyörög fivéréért. Muradot megindítja feleségei könnyei. Tiltó parancsát szágulda viszi Tokatba Balabán pasához egy másik futár, — de ez már későn érkezik — a két ifjú szemévilágitól már megfosztott.

A mélyen sujtott Brankovicsnak Hunyadi öt hónapig tartó hadjárata visszaadja tartomá- nyait és megvakított fiait. Midőn a vak hercegek a szendrői vár fényes termeiben botorkálva meg- jelentek, az agg deszpota eszméletlenül rogy össze fájdalomban.

Cipő, sandál, kalap, nyakkendő, fehérnemű különlegességek
nagy választékban kaphatók KARDOS-nál, Kulán

a fele jár. Budapesten tehát minden 8 éven aluli gyerekek után fejenként és naponként 39 fillér a segélyezés összege.

Ha a segélyezett családjának saját lakóháza nincs, lakásilleték is jár neki és pedig az ellátási illeték fele, de nem fejenként, hanem családonként, azzal a korlátozással, hogy ez a lakásilleték nem haladhatja meg a család által fizetett lakbér összegét.

Az egyes család összes tagjai részére engedélyezendő segély együttesen véve nem lehet nagyobb, mint a bevonultak átlagos egy napos bére, illetve keresménye volt. Azok a családtagok pedig, akiket a behívott csak részben tartott el, az ellátási illeték összegét is az elmaradt támogatásnak megfelelő arányban kaphatják.

A törvényes módon megillető, kiutalandó és kifizetendő segélyekbe nem szabad beszámítani sem az állam részéről más címen adott, sem a hatóságok, községek, vagy magánosok által nyújtott pénzübeli vagy természetbeni segélyeket.

A család tagjainak segélyezése azon a napon kezdődik, amelyen a behívott tartózkodási helyéről csapatjához elindult és addig tart, amíg családjához vissza nem tér.

A harcúton, vagy a katonai szolgálat tartama alatt elhalt családtagok családtagjai a behívott elhalálása napjától számítva, még hat hónapon át részesülnek az általuk addig élvezett segélyben.

A segélyezés megszűnik, ha a behívott csapatjától megszökött, vagy súlyos börtönre vagy nagyobb büntetésre ítéltetett.

A segélyre igényel biró családtagokat a belügyminister rendelkezése az illetékes közigazgatási hatóság összeírja, a családtagokra és a behívott kereseti viszonyaira vonatkozó adatokat az előjárás megállapítja és azután közhírré teendő napon és helyen megkezdődik időszakonként, előreláthatólag hetenkénti összegekben a segélyezések kifizetése.

Hirek

Öfelsége 85. születésnapját fogjuk holnap ünnepelni. Dicső uralkodónkért összes templomainkban fognak holnap imádkozni.

Adomány. Báró Vojnits István v.b.t.t. országgyűlési képviselőnk a verbászi ipartestület által tervbe vett jubileumi kiállítás védnökségét elfogadta és a kiállítás céljaira 400 K-t adományozott. — Közbejött azonban a háború és így a bizottság a nagylelkű adományozó rendelkezésére bocsátotta az adományt. Báró Vojnits István azonban úgy rendelkezett, hogy adományát a jelzett és később megtartandó kiállítás céljaira helyezze el.

Két hónapos moratórium. A kormány e hó 13-án két hónapi fizetési halasztást engedélyezett az 1914. évi augusztus elseje előtt keletkezett és kereskedelmi ügyleteken alapuló tartozások kifizetésére. A halasztás idejét a lejárat napjától és ha a tartozás augusztus elseje előtt járt le, aug. 1-től kell számítani. Kamat a halasztás idejére felszámítható. Váltóknál óvás felvétele hatálytalan a moratórium alatt. — *Fizetési halasztás alá nem esnek többek közt:* A házbértartozások, haszonbértartozások, tartásdíjak és életjáradékok, szolgálati és munkaviszonyból eredő tartozások stb. A takarékpénztárak a moratórium egész ideje alatt a betétnek legfeljebb 10 százalékát tartoznak kifizetni, illetve ha a betét 4000 K-n felül van, akkor is csak havonta 200 K-t kap ki a betevő. — Ezek a közönséget legközelebből érdeklő rendelkezések, melyek e hó 15-én léptek életbe.

Szerb hadifoglyok Szabadka utcáin. A művelt franciák Szabadkára jöhettek volna tanulni lovagiaságot és humánus eljárást az ellenség polgáraival szemben. Népes volt a Kossuth-utca, amikor az ügyesség fogházából szuronyos katonák 52 szerb alattvalót kísérték a rendőrségi fogházba. Nem hallatszott azonban egy sértő, egy bántó hang a közönség részéről. A rendőrségre kísért szerb alattvalók nem — mint sokan tudni vélik — politikai foglyok, hanem az ország határára elfogott szerb alattvalók, akiket Szabadkán keresztül transportáltak az ország belsejébe. Egy magas, erőteljes szerb pap, egy úri öltözötű férfi és 50 munkás külsejű ember képezte a szerb alattvalók csoportját.

Szabadka. A király születésnapján „Katonák napja”. A király iránti határtalan lelkesedés és szeretet szülte meg a gondolatot, hogy augusztus 18-án, öfelsége születésnapján adjon a magyar nemzet kifejezést hűséges szeretetének, gondoljon azok iránti kötelességére, akik a királyi szóra életüket és vérüket feláldozni indultak a haza védelmére. A terv az, hogy a király születésnapján, augusztus 18-án „Katonák napját” rendez Szabadka városa. Olyan módon, mint ahogy a Gyermekvédő Liga a Gyermeknapot szokta tartani, a város minden részében urnákat helyez el, ahol úri asszonyok és leányok gyűjteni fognak a humánus célra, hogy a harcban küzdő hősök itthonmaradt családtagjairól minél jobban lehessen gondoskodni. — Egy szabadkai polgár adománya. Szabó Sipos Imre szabadkai polgár 1000 K-t adott az itthonmaradottaknak. De felajánlott ezenkívül 100 zsák burgonyát. — Sipos juhász volt még néhány év előtt. Majd birkakereskedő lett és vagyon szerzett. — Özv. Szántó Edéné meghalt. Szabadka több leánygenerációjának jószágos nevelője, özv. Szántó Edéné, a szabadkai állami tanítóképző intézet gyakorló iskolájának nyug. tanárnője hosszas szenvedés után Budapesten elhunyt.

Nagy a létszám. A mozgósított népfelkelőknek több, mint a felét szabadságolták, mint létszámfeletti. A Kuláról behívott 10 szabó és 10 cipész közül alig tartottak ott 3-4-et; a többi szintén létszámfeletti és elbocsátott.

Palánkán a Philantropia jótékony egylet kezdeményezésére nagyszabású akció indult a szegény visszamaradottak segélyezésére. Büchler Róbert közs. jegyző nagyszabású beszéde nyomán sok úrinő jelentkezett ápolónői szolgálatra is és sokan adományoztak teljesen felszerelt ágyakat. Dr. Ilg Ede képezi ki az ápolónőket. Mindjárt a kezdeményezésnél a következő adományok folytak be: „Philantropia” 500 K, „Ortűz” 200 K, özv. Hipp Dezsőné 100 K, Rosentok Samuné 100 K, Zsigmond János főszolgabíró minden irányban támogatja a társadalmi szervezkedést és jótékonyt. — Ópalánka község képviselőtestülete rendkívüli közgyűlésében, Bikár közs. jegyző indítványára, a Magyar szent korona országai Vöröskereszt Egyesülete részére egyhangulag megszavazott 500 K-t; ezenkívül a képviselőtestület a mozgósítás folytán bevonult vagyonalan családok népfelkelők és katonák nyomorban hagyott családtagjainak felsegélyezésére — a segélyezendő családtagok számához képest — havi 10, 15 és 20 K-t szavazott meg, mely segély azonnal folyósított is és a segélyre szoruló családok a családientartó hazaérkezéig a segély élvezetében meghagyatnak. A községi képviselőtestületnek ezen nemes intézkedésén felbuzdulva, Bikár György indítványára, az ópalánkai szerb egyházközseg képviselőtestülete is megszavazott 500 K-t a Vöröskereszt Egyesület részére.

Verbászi hírek. Wagner G. Adolf ev. főesperes kezdeményezésére Ujverbáson népszegető-egyesület alakult. Wagner György nyug. közs. jegyző és Székely Sándor főgimn. igazgató pedig polgári őrséget szerveztek. Novacsek János cukorgyári igazgató 100, Oberländer Fülöp nagybirtokos pedig 50 betegágyat ajánlottak fel. — *Óverbáson* Róth Béla ev. lelkész, Abodits Sándor g.kath., Vucserity János g. kel. lelkészek és Kiss Gyula kezdeményezésére megalakult a segítőbizottság, mely 100 ágyas kórházat bocsátott a Vöröskereszt-Egylet rendelkezésére. A Vöröskereszt Egylet itteni fiókja megalakult Kiss Gyuláné és dr. Balog Dezsőné elnökléte alatt. Dr. Balog Dezső 50 önkéntes ápoló számára tanfolyamot rendezett. — A polgárőrség az ide rendelt Mollináry-bakák kirendeltségét támogatja a rend fentartásában — M. szerdán délután 1 órakor érkezett ide a szegedi népfelkelő gyalogezred egy zászlóalja. A népfelkelőket a nagyhídnál Kiss Gyula közs. jegyző lelkes beszéddel üdvözölte a két Verbász nevűben, míg a község háza előtt Székely Sándor gimn. igazgató üdvözölte őket. A legénységet a polgári házakban szállásolták el, ahol szívesen fogadták és megvendégelték őket. Bíró Adolf nagykereskedő a tisztikart este fényesen megvendégelte. — A múlt vasárnap bevonult újoncainkhoz az ujverbászi község háza előtt Wagner G. A. ev. főesperes gyűjtő beszédet tartott, míg a vasutállomásnál, hol nagy közönség gyűlt egybe Kiss Gyula intézett hozzájuk lelkes, hazafias beszédet. Ezután a tüzoltózenekar a Hymnust játszotta a közönség pedig áhítattal kálaplevéve énekelte megható nemzeti imánkat. A vonat indulásakor hatalmas éljenzéssel búcsúztak a bevonuló újoncainktól.

Cservenka. A szabadkai 6. népfelkelő gyalogezred egy zászlóalja e hó 12-én Zomborból jövet átment községünkön is. Itt nagy lelkesedéssel fogadták őket. A község háza előtt Borovszky Ferenc községi jegyző hazafias beszéddel üdvözölte őket. L. L. Bach Péter nagybirtokos udvarában 15 nagy bográcsban főzetett paprikást a legénységnek. A tisztikar részére pedig a kaszinóban pezsgős villásreggelit adott.

Kuczora. Azok a népfelkelők, akik Kuláról indultak m. szerdán Verbászra — az uton kapták a rendelkezést, hogy ne Verbászra, hanem Kuczorára menjenek, mert Verbászra délben egy szegedi népfelkelő zászlóalj érkezik. Kuczorán a váratlanul átvonuló népfelkelőket nagy örömmel fogadták és Kuczora és Torzsa lakosai élelemmel és itallal ellátták őket.

Izgalom a csatornaparton. E hó 16-án vasárnap délután Kulán nagy közönség sétált a Zöldkert előtt, amidőn a csatornából segélykiáltásokra lett figyelmes. Sch. I. kulai szabómester leánya a kishídtól a fürdőházhoz akart visszaúszni, de a Zöldkert utáni részen rosszul lett és halálra váltan kiáltott segítségért. Csónak nem volt sehol és a megdermedt közönség tehetetlenül nézte a leány vergődését. L. O. Ierohant a fürdőházba, hogy levetkőzőn és figyelmeztette az éppen fürdőni készülőket a fuldokló leányra. B. R. és ifj. Sch. K. azonnal gyors tempókkal a leány felé úsztak és a tulsó partra vitték, hol ismerősei vették gondozásba. A leány menthetetlenül elveszett volna, ha nincs bádoghenger a hátán, amely a felszínen tartotta. — Ez az eset is mutatja, hogy mily szükséges lenne egy állandó mentőcsónak és néhány parafa mentő-öv a fürdőháznál, mert még a legjobb úszó is későn és kimerülve érkezik nagyobb távolságokra. Egyben legyen ez tanulság a túlmerész nőknek és ne ússzanak el messzire a fürdőháztól.

Népfelkelőink átvonulása Kulán. A 6. honvédegyalozred népfelkelőinek és póttartalékosainak második zászlóalja, mintegy 1080 ember f. hó 11-én Cservenkáról jövet Kulán vonult át és a vásártéren ütött tábor. A zászlóalj Zomborból Péterváradra ment s naponként 20-25 km

utat tett meg teljes felszereléssel. Kulára délelőtt fél 10 órára kellett volna megérkezniük, de a cservenkai vendégszeretet visszatartotta őket, s csak 11 óra után érkeztek községünk alá. Itt dr. Buday Pál főszolgabíró a községi előjárósággal üdvözölte a menet élén lovagló őrnagyot s az Önk. Tüzoltóegylet sorsfala és zenekara lelkesítő hangjai alatt megindult a szép menet. Zászlóerdő, virágözön kísért a lelkes harcosokat az egész útvonalon. Nézőjük talán sehol annyi nem volt, mint itt. Kula közönsége megmutatta, hogy tud lelkesedni és lelkesíteni. Minden házon nemzeti lobogó, minden szívben öröm, az ajkon lelkes éljen, a kézben virág — így fogadta a közönség a katonákat. A lelkes fogadtatás, a hazafias érzés fellobbanása és a hadsereg iránt érzett szeretet impozáns megnyilvánulása volt! Nemcsak a kulaiak, de még a vidékről is eljöttek a bevonultak hozzátartozói. A vásártéren a tábori üstökben már kész volt az ebéd, amikor a katonák odaértek. Vacsorával Kula hazafias közönsége látta el a népfelkelőket. Annyi sültet, kenyert, kalácsot, sört, bort, gyümölcsöt, cigarettát és szivart összehordtak, hogy nem győzték elfogyasztani és a megmaradt élelmiszereket a rendezőség másnap a község szegényei között osztotta szét. A tisztikar számára a Kaszinó és Hungária termeiben társas vacsora volt, melyen szép számmal vettek részt Kula polgárai nemzetiségi különbség nélkül. Az adakozásban szerb polgártársaink sem maradtak el és ebbeli készségük külön dicséretet érdemel.

A kulai polgári iskolai építkezésre egy szabadkai és egy zombori vállalkozó nyújtottak be ajánlatot.

Kocsi-bérlés a háború céljaira. E hó 14-én Kuláról 204 kocsi béreltek s utána másnap ismét 50 kocsinak kellett bevonulni. Aki személyesen nem akart menni, egyezmény folytán állított kocsist, aki a kincstártól külön 3 K-t kap naponként. A behívott kocsisok 3 K-t a gazdától és 3 K-t a kincstártól kapnak minden napra. Volt kocsis, aki 3000 K-t, vagy 3-4 láné földet kért a helyettesítésért, de ilyen adakozó gazda nem igen akadt.

A kulai állami polgári fiú- és leányiskolához Wenczel Adrienne rendes-, Magyar Mária segédtanárnő és Götz Adam h. tanárú kinevezetett.

A gyűjtés eredménye Kulán eddig 3407 K. Még 5 gyűjtőívet nem adták át.

Kocsi kirendelés hadi szolgáltatásra. Kula község összesen 254 szekeret (2 lóval, kocssal, teljes felszereléssel), 4 hintót, 2 kovácsot, 5 lovas kalauzt felnyergelt hátsó lóval szolgáltatott. A kocsi előállítását 1 napon belül történt és hatóságaink nagy munkát kellett végezni. A kocsi egy részét azonban visszaküldték.

Sztapári dr. Récsy Ede nagybirtokos elhatározta, hogy az uradalmából bevonult összes cselédjeinek családtagjai a háború egész tartama alatt változatlanul megkapják teljes fizetésüket.

Nyilvános köszönet.

Mindazoknak, akik a Kulán átvonult katonaság részére élelmet, italt, szivarokat és más egyebet voltak szívesek ajándékozni, továbbá azoknak a hölgyeknek, akik szívesek voltak az élelmiszerek, italok, valamint a szivarok kiosztásánál közreműködni, őszinte köszönetét nyilvánítja a *Bizottság.*

A kolozsvári egyetem hallgatóihoz! Felkérem egyetemünknek fegyveres szolgálatot nem teljesítő hallgatói közül azokat, akik kötelességeiket teljesíteni óhajtván, betegek, sebesültek ápolására, irodai teendők végzésére, felügyelet gyakorlására vagy egyéb képességüknek megfelelő szolgálatokra vállalkoznak, hogy ebből szándékuk nyilvánítása mellett szükség esetén való értesítésük érdekében tartózkodási helyüket a rectori hivatalnak bejelenteni szíveskedjenek. Kolozsvárt, 1914. aug. 5. A Kolozsvári m. kir. Ferenc József Tudományegyletem Rectora: *Dr. Kenyeres Balázs.*

3058 sz. 1914

Pályázati hirdetmény

Nádajla községnél elhalálózás folytán üresedésbe jött

segédjegyzői állásra

pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket 1914 szeptember 15-ig hozzám annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezőket figyelembe nem veszem.

Az állás javadalmazása:

A községtől havi előleges részletekben kiszolgáltatandó 1400 K fizetés, valamint a kincstár részéről 400 K évi államszegély.

A választás határlapját később fogom kitűzni.

Zsablya, 1914 augusztus 11.

Dr. Széchényi Tamás
főszolgabíró

Bácsbodrog vármegyei Gazdasági Egyesülettől

Felhívás!

A cselédtörvény értelmében a gazdasági cseléddel kötött szerződés megszűnik, ha a cseléd mozgósítás alkalmával bevonul. A szerződés megszűnté miatt egyik fél sem igényelhet kárpótlást.

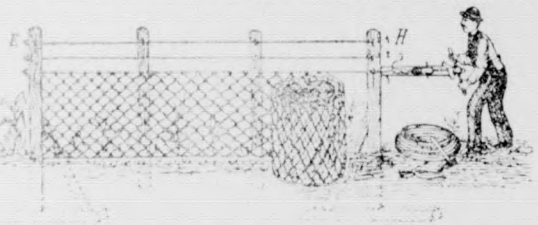
Hazafiasságunk és emberbaráti kötelességünk parancsolja, hogy a törvényt szövegerintiben ne alkalmazzuk, hanem a cseléd itthon maradt családjáról gondoskodjunk. Felkérjük összes érdekelte tagjainkat, szíveskedjenek a gazdasági cselédek itthon maradt tagjait pártfogásukba venni, a munkaképes családtagokat alkalmazni, azok járandóságát méltányosan kiszolgáltatni, hogy meg legyenek mentve a nyomorúságtól, hogy a házáért küzdő harcosok könnyező családjának szerezzék meg a szeretetet a részvét és a segítség áldásait.

Teljes tisztelettel

Tótfly Gyula
úv. társelnök

Inhoff József
titkár

Dörner Jánosné szita és sodronyárú készítő
KULA Kossuth Lajos-utca, Dudás-féle ház

Ajánlja saját készítésű
horgonyzott drótkerítéseit
folyó méterenkint 25 fillértől feljebb.
Költségvetéssel kívánatra szívesen szolgál.

ULTREFORM befőttes üvegek minden nagyságban kaphatók
Jurszik Jánosnál Kula

Pongrácz A. Sándor
írisszabósága

KULA (Ferenc József-téri bérpalotában)

Mercur Sósorszesz
(törv. védve)

nélkülöshetetlen hássisser,

mely megszüntet minden **szurást, szagatást** és más testi fájdalmat!

Kapható 44 f, 1.20 és 2.50 K-ás üvegekben

az **Első Kulai Sósorszesz vállalatnál, Kula** épügy minden **gyógyszertárban, drogeriában és fűszerkereskedésben.**

19668 sz. 1914

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei Szent-Jakab országos vásár augusztus 13-tól bezárólag augusztus 17-ig fog megtartatni.

Sertések és juhok felhajtása az országos vásarra augusztus 13-tól csütörtök reggeli 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1914. július 31.

A városi főkapitányságtól

Beé Ferenc, főkapitány.

Figyelmeztetés.

Lovak és szarvasmarhák felhajtása nincs megengedve.

Bánati juh és sertés vásár.

Gyümölcs, mezőgazdasági, kereskedelmi és iparvásár.

(Utányomás nem díjazatik)

Treuer Péter férfiszabó

Kula

a volt Bischof Ferenc-féle férfiszabó üzlethelyiségben

Tex János és fiai
épület és bútorasztalosok
KULA Deák Ferenc-utca 3631

GÖZMOSÓ

fehérenemű és vegytisztító intézet
KULA a kir. jbirósággal átellenben
SZÓTÉR ANTAL

Eladó földbirtok.

208 kat. hold szántó egy tagban, legszebb sík fekvés, a legjobb fekete humus talaj, India közelében, igen kedvező feltételek mellett eladó.

265 dunum szántó a 1000 méter, egy tagban, igen szép fensík, Bosna-Brod és Dervent közt lévő műút mentén, három forgalmas város közvetlen közelében, belterjes gazdálkodásra igen alkalmas, rajta lévő házzal és 40 szarvasmarhával igen kedvezően azonnal eladó. — A vételhez csupán 25,000 K szükséges.

Hercog Fivérek bankháza Szabadka (Kossuth-utca)
Fiók: **ÓBECSE Plebánia-utca**

Kerestetik a megye minden községében

helyi képviselő

ki wagonokint tűzifa eladásával jutalék ellenében foglalkoznék. Ajánlatok a **Bácsszentiváni Fatelep Tűzifaosztályához** Bácsszentiván, intézendők.

Kellő iskolai képzettséggel bíró, jó házból való fiút

nyomdász tanuló

fizetéssel, felvesz

a Berkovits-nyomda, Kula

Bácsszentiváni Fatelep Tűzifaosztálya Bácsszentiván
mindenféle száraz tűzifát wagonokint szállít előnyös árak mellett. Árjegyzéket kívánatra küld.

A legszebb levelezőlapok

Acsanszki és Gruity festék, fűszer és csemege árú kereskedőknél, Kula Telefon 41

Nagy választék

férfi, női és gyermek bőrcipőkben és szandálokban

Mrgyanov Zefta divatáruhásában a Menyasszonyhos, Kula

Férfi-, női- és gyermek-czipők

olcsó árak mellett Ifj. Kovács J. I. cégnél Kula

Sugár János teherszállító, Kula

Nyomatott! Berkovits Márk laptulajdonos könyvnyomdájában, Kulán, Telefon 14

Megye

Szerkesztő
KULA,
Hirdetés
Nyit-tér

XVIII.

Jó ö

Féls
olajágáva
tottad bé
tagságos
ségeddel
geinket
Égyetlen
béke áld

És m
gyetlen ö
nincsen
majd gyá
hallik ma
többé lev
mek nem
tájakra, m
küldhetni
keresheti
árjával n

És r
panasz n
nem két
vekért. M
szunk m
cselekedl
tél. Assz
mind-min
jévé vált
rályunk!

Hisz
mint a m
gyermek
vesziti el
nak ezrei
gyának te
ból kellje
következ

Ezér
nyeidből
amelyért
királyunk

A sz

A sz
csétlenül v
után, ami
vezetett bo
ügy felszer
ség tekinte
hadsereg n
ujjászervez
az ország
másodsorb
következm
vezetők kö
mindennap
tervezett u
szolgálat b
szolgáló k
jobbá tege
tekintettel
reformokat
szerelési tá
kosok gyak
ki. Ezen m
ben megál
keresztülvi

A sz
a népsereg
oszlík; a n
lyek közül
tartozik a
keretnek n